

ANDTS-plan

Alkohol Narkotika Dopning Tobak Spel

Inledning

Under gymnasieåldern kommer många ungdomar i kontakt med tobak, alkohol och droger. Droger och alkohol orsakar inte bara skador och problem för den enskilda individen och deras familj utan påverkar hela skolans arbetsmiljö tex när det gäller trygghet och studiero, säkerhet och öppenhet. Det är viktigt att all personal på Rudbeck läser igenom detta dokument samt diskuterar innehållet. Skolan ska, tillsammans med elever och vårdnadshavare/godman, arbeta för att alla elever får en drogfri gymnasietid. Vid misstanke om bruk eller konstaterat bruk samarbetar skolan med vårdnadshavare/godman, socialtjänst, beroendemottagningen och i vissa fall polis. Vårdnadshavare/godman är mycket viktiga i arbetet kring en elev och därför är skolans ambition att alltid samarbeta med dem under hela gymnasietiden.

Vision

Vår vision med det drogförebyggande arbetet på Rudbeck är att ge våra elever en god livskvalité med god självkänsla och självförtroende. Genom ett aktivt arbete med att förebygga, upptäcka och ingripa mot droger vill vi tillsammans med elev, förälder och förebyggande enheten i Sollentuna kommun stötta våra ungdomar att välja bort droger och arbeta för en hälsofrämjande skola.

Mål

Rudbeck följer kommunens handlingsplan för trygghet och studiero, och skall därmed vara en drogfri skola.

Totalt drogförbud skall gälla samtliga som vistas på skolans område. Drogförbudet innefattar alla sorters tobak, alkohol och narkotika. Samma regler gäller vid studieresor under skoltid.

Definition

Med alkohol avses alkoholhaltig dryck/vätska. Med narkotika avses narkotikaklassade preparat, receptbelagd medicin utan giltigt recept, sniffning, substansklassad som hälsofarlig vara eller andra jämförbara substanser. Med doping avses prestationshöjande medel/dopingpreparat eller andra jämförbara substanser. Med tobak avses här; cigaretter, E-cigaretter, vattenpipa, cigariller, snus, råttobak och andra preparat innehållandes tobak eller nikotin.

Grundprincipen på Rudbeck är att det ska vara svårt att bruka droger och lätt att få hjälp att sluta använda droger. Generellt gäller rök- och alkoholförbud på hela skolan inklusive skolgård.

Lagar

Enligt arbetsmiljölagen (1977:1160) är inte alkohol förenligt med en god arbetsmiljö och alkohol får därför inte förtäras i skolans lokaler under skoltid. Alkohol får inte heller förvaras i skolan. Lagen säger även att ohälsa och olycksfall, bland annat orsakade av droger, skall förebyggas.

Enligt dopinglagen (1991:1969) är all icke medicinsk befattning med dopingklassade preparat kriminaliserat och detta gäller även egen konsumtion.

Enligt narkotikastrafflagen (1968:64) är all befattning med narkotikaklassade preparat kriminaliserat och detta gäller även egen konsumtion. All användning av narkotika jämställs med missbruk. Konsumtion och innehav av även små mängder kan ge upp till sex månaders fängelse. Polis kan ta initiativ till drogtest även utan vårdnadshavares/ god mans medgivande. Det är förbjudet att inneha eller konsumera preparat som är klassade som narkotika. Konsumtion och innehav i små mängder kan ge upp till sex månaders fängelse. Enligt FN:s barnkonvention är skolan skyldig att skydda barn och ungdomar från narkotika. Enligt skollagen skall skolan motverka missbruk av narkotika. Arbetsmiljölagen (3 kap.) föreskriver att skolan skall ha en bra arbetsmiljö och är skyldig att förebygga ohälsa och olycksfall, bl.a. orsakat av narkotika och alkohol. Enligt socialtjänstlagen har skolan anmälningsskyldighet vid misstanke om ett barn eller ung person far illa.

Tobakslagen (1993:581) säger att rökning är förbjuden i lokaler som används för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn eller ungdom samt på skolgårdar och på liknande ytor utomhus vid förskolor och fritidshem. Det är inte heller tillåtet att ha speciella rökrum inomhus. Skolgården eller annan utomhusplats i förskolans eller skolans miljö ska också vara rökfri, rökrutor är inte tillåtna. Rökförbudet gäller också när kommunen lånar ut lokalerna till annan verksamhet på kvällstid.

Enligt alkohollagen (2010:1622) skall omyndiga skyddas ifrån alkohol och överlåtelse av alkohol är inte tillåten.

Förebyggande arbete

Förebyggande arbete innebär att minimera risken för ohälsa (här; minimera risken för att eleverna brukar tobak, alkohol och andra droger).

- Tydlig information om skolans regler gällande tobak och droger finns att läsa i *Fakta om Rudbeck*. Mentorerna informerar elever i åk 1 om skolans drogplan på mentorstid i september. Vårdnadshavare informeras av mentorerna vid föräldramöte i åk 1 *för dig som går på Rudbeck*
- Mentorerna arbetar med droger och dilemman samt spelmissbruk på mentorstid och tar vid behov hjälp av elevhälsan i form av ett lektionsupplägg
- Skolsköterskorna har hälsosamtal i grupp med samtliga elever i åk 1 där ANDT frågor diskuteras.
- Skolledningen verkar för att personalen vid Rudbeck får kontinuerlig information/utbildning i drogfrågor. All personal bör ha grundläggande kunskaper om risk och skyddsfaktorer för våra ungdomar. (detta måste schemaläggas)
- Samarbete skapas mellan skola och vårdnadshavare/ godman exempelvis vid utvecklingssamtal

- Elevhälsan samarbetar med skolans cafeteriapersonal gällande samsyn om utbud.
- Skolan skall samarbeta med andra myndigheter som våra elever kommer i kontakt med, tex socialtjänst och polis.
- Elever och personal ska verka för elevinflytande och delaktighet bland elever genom skolkonferenser.
- Rudbeck har ett nära samarbete med grundskolorna i kommunen, förebyggande enheten på Socialkontoret och polis.
- Mentor följer elevernas skolgång samt arbetar med att skapa relationer i mentorsgruppen.
- På Rudbeck finns skolvärdar som finns till hands för alla elever för att eleverna skall känna trygghet i skolan och må så bra som möjligt. Tillsammans med dem kan man hitta på roliga aktiviteter och prata om sådant som känns viktigt för er. Skolvärdarna nås lättast i Rudbecks café och via sociala medier.

Upptäcka

Personal på skolan ska uppmärksamma signaler och agera snabbt vid misstanke om missbruk/bruk. *Tecken på missbruk kan vara sämre prestation i skolan, skolk, nytt umgänge och intressen, förändrad dygnsrytm, nedstämdhet och kraftiga humörsvängningar. Ett annat tecken är större behov av pengar, aggressivitet, mindre aptit eller ett stort sömnbehov. Även rökning är förknippat med en ökad risk att missbruka andra droger. (Drogupplysningen.se)*

Risikfaktorer: bristande intresse generellt, minskad motivation till skolarbete, avsaknad om fritidsaktiviteter, försämrade skolresultat, ogiltig frånvaro, aggressivitet, rökning och avsaknad av social kontroll. Riskfaktorerna behöver inte vara tecken på att eleven använder droger men med en kontrollerad uppföljning av exempelvis skolprestation, närvaro och elevens välmående ökar chansen för att sätta in stödjande insatser oavsett bakomliggande orsak.

Exempel på hur skolan kan arbeta med att upptäcka:

- Kontinuerlig uppföljning av närvaron sker av ansvarig mentor
- Elevgenomgång vid mentorskonferenser

Åtgärder

Vid misstanke om bruk/missbruk hos elev åligger det alla i skolan att rapportera detta till ansvarig rektor, kurator eller skolsköterska. Elevhälsan skall uppmärksamma och ge stöd för elever med missbruksproblematik. Det skall vara svårt att använda droger och lätt att få hjälp att sluta. För detaljerad information om hur skolan arbetar vid misstanke om droger, se processkarta nedan.

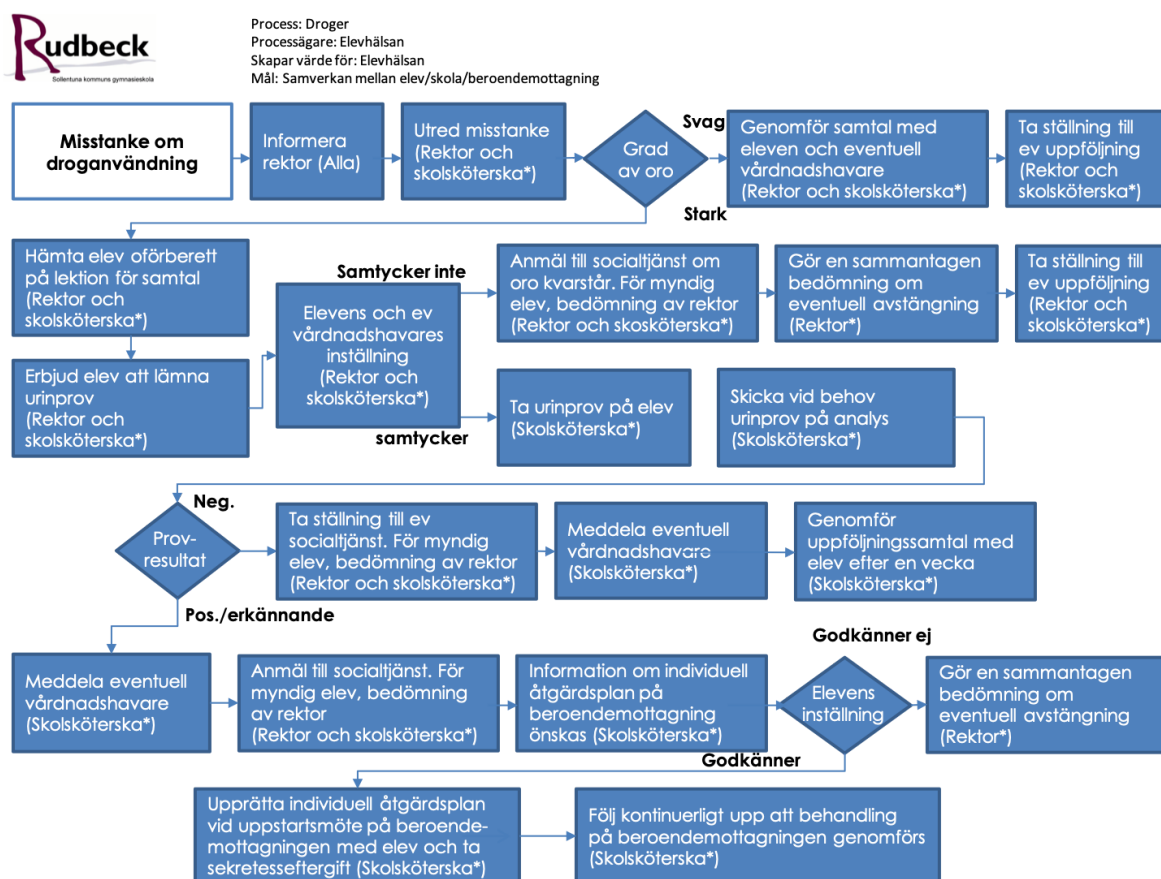
- Samtal sker med elev hos skolsköterskan. (Skolsköterska och rektor har samtalet). För minderårig elev kontaktas föräldrar/ vårdnadshavare, detta görs av rektor.
- Elev erbjuds att lämna urinprov för ett drogtest.

- Vid positivt drogtest görs en anmälan till socialtjänsten och elev erbjuds hjälp att få stöd med sitt missbruk via beroendemottagning. I de fall där misstanke finns och elev/vårdnadshavare ej vill medverka till att lämna urinprov görs en socialtjänstanmälan. Om elev är myndig görs en bedömning av rektor om orosanmälan ska göras.
- Rektor beslutar om avstängning från undervisningen om elev är synligt påverkad.
- I samtliga ärenden görs en uppföljning av rektor
- Misstanke om langning, innehav eller försäljning av alkohol eller droger polisanmäls utan dröjsmål av rektor.
- Vid stark misstanke kan skolan söka igenom elevskåp (se skriften *Fakta för dig som går på Rudbeck.*)
- Skolgården skall vara rökfri och hemmet kontaktas då minderåriga elever ses röka under skoltid på skolgården.

Påverkade elever

Omyndig elevs vårdnadshavare/ godman kontaktas och kallas till skolan för att hämta eleven. Om vårdnadshavare ej kan nås förs kraftigt berusade eller narkotikapåverkade elever till Maria Ungdoms mottagning. Då en kraftigt berusad eller narkotikapåverkad elev inte kan förmås att frivilligt följa skolans anvisningar tillkallas polis

Processkarta vid misstanke om droganvändning

Bilaga 1

Från och med den 1 januari 2018 ingår problem med spel om pengar i socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen. Det innebär att kommuner och regioner ska förebygga spelproblem och erbjuda stöd och behandling till personer som har allvarliga problem med spel om pengar. Personer med spelproblem har samma rätt till hjälp och stöd som personer med alkohol- eller drogproblem

För hälso- och sjukvården innebär lagändringen en skyldighet att särskilt beakta ett barns behov av information, råd och stöd om en vuxen som barnet bor tillsammans med har ett missbruk av spel om pengar.

Skolan når alla barn och unga oavsett social bakgrund, och är en unik plats för att utjämna skillnader i hälsa. Elever som trivs i skolan och upplever att de klarar av studierna har lägre risk för bland annat spelproblem och substansbruk.

Vad är spelproblem? Spelproblem är att ha svårt att kontrollera hur mycket pengar och tid man lägger på att spela om pengar vilket kan leda till allvarliga negativa konsekvenser för individen, anhöriga och samhället.

Går spelproblem går att förebygga? Ja, men vi behöver lära oss mer om vilka metoder som har bäst effekt och under vilka omständigheter de har effekt, om effekterna ser olika ut i olika spelformer, grupper i befolkningen och i olika sociala miljöer. Det saknas större studier om vilken effekt åtgärder som utbildning till personal på spelställen, minskning av reklam, förändring av regleringsform, öppettider, informationskampanjer, en rad spelansvarsåtgärder, åldersgränser mm. har på spelande och spelproblem.

Vilka faktorer ökar risken för spelproblem enligt Folkhälsomyndigheten?

- skilsmässa, separation eller en närstående persons död
- att spela om pengar på skol- eller arbetstid
- tidigare problem med alkohol och droger, otrygg uppväxt och impulsivitet
- riskabla alkoholvanor, särskilt för den som nyligen börjat dricka riskabelt
- att dricka alkohol samtidigt som man spelar (gäller vissa spelformer)
- att tro att spelandet leder till en ökad inkomst
- försämrad psykisk hälsa under det senaste året

Det finns samband mellan spel om pengar på skoltid och spelproblem, och spelproblem i unga år ökar risken för spelproblem senare i livet. Därför är det viktigt att skolpersonal är observanta på tecken på spelande bland eleverna, som t.ex. att de pratar om betting eller vinster och pokerspel om pengar. När man vill

bryta ett mönster av att hjärnans belöningsystem är besatt av att få kickar av spel är det extra viktigt att få belöning utifrån när man gör saker som inte är förknippade med spel. Som anhörig kan du till exempel ge beröm och uppskattning till den du vill hjälpa när du ser att han eller hon gör andra saker än att spela.

Dataspelande kan vara en riskfaktor för problem med spel om pengar. Sedan 2018 räknas beroende av dator-, tv- eller onlinespel som en diagnos i WHO:s klassificeringssystem för olika diagnoser, ICD-11 (International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems). Diagnosen beskrivs som ett mönster av spelbeteenden och definieras som:

- nedsatt kontroll över spelande
- ökad prioritering av spelande över andra intressen och dagliga aktiviteter
- ett spelande som fortsätter eller eskalerar trots negativa konsekvenser.

För att diagnosen ska ställas bör personen i allmänhet ha haft problemen i minst ett år. Varje medlemsland beslutar om implementering i sitt land. Den svenska översättningen av ICD-11 beräknas bli klar mellan år 2022 och 2027.

Hur kan vi hjälpa dataspelsberoende ungdomar på Rudbeck?

Förebyggande arbete

- Mentorsupplägg för spel
- Individuella samtal

Upptäckande

- Kartläggning av spelvanor i samband med hälsoenkät i år 1
- Uppföljning av frånvaro
- Individuella samtal

Åtgärdande arbete

- MI- samtal hos skolsköterska/ kurator
- Vid behov socialtjänstanmälan
- Hjälpa med kontakt med extern vårdtagare.

Länkar

https://www.stodlinjen.se/dist/doc/forum_spelproblem_210x285_webben.pdf

---

<https://www.mariaungdom.se/>